

De patiënt, oftewel de mens, centraal bij ontslag?

Fatma Karapinar
November 2023

Even voorstellen

 Zoeken

Over ons ▾ FAC

Actueel ▾

Aan de slag ▾

Thema's ▾

Contact

← Home ← Actueel ← Nieuws

Fatma Karapinar: 'Continuïteit van zorg kan niet zonder samenwerking tussen zorgverleners'

📅 04 mei 2021 **Kwetsbare ouderen**

Deze keer aan het woord: Fatma Karapinar, expert Kwetsbare Ouderen. Fatma is ziekenhuisapotheker en epidemioloog in **MUMC** en heeft als aandachtsgebieden geriatric en wetenschappelijk onderzoek. Ze is tevens een Board Certified Geriatric Pharmacist. Dat is een Amerikaanse certificering voor geriatricie apothekers.

Handymeter I

- Na een ontslaggesprek in het ziekenhuis:
- Welke medicatiewijziging kunnen mensen eenmaal thuis het minst vaak herinneren?

1) Stop van chronisch gebruikte medicatie

2) Wijziging van chronische medicatie (bijv. dosisaanpassing)

3) Start van nieuwe medicatie

Informational needs and recall of in-hospital medication changes of recently discharged patients

Handymeter II

- Hoeveel % van de ouderen ervaart schade* door hun medicijnen binnen 8 weken na ontslag?

* bezoek spoedeisende hulp, heropname, huisartsenbezoek, schade thuis

1) 15%

2) 22%

3) 37%

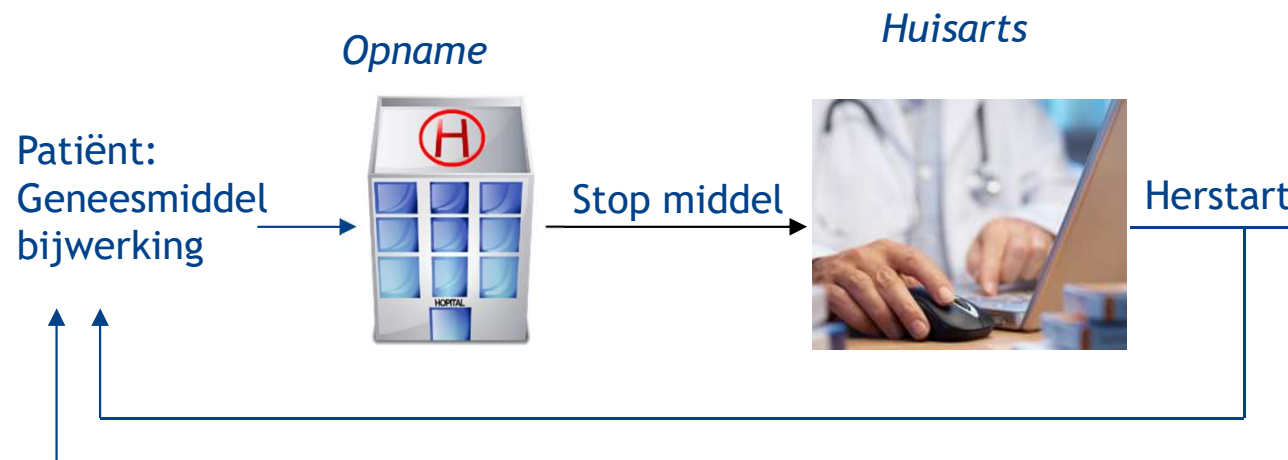
≤8 weken (5 ziekenhuizen): **37%**

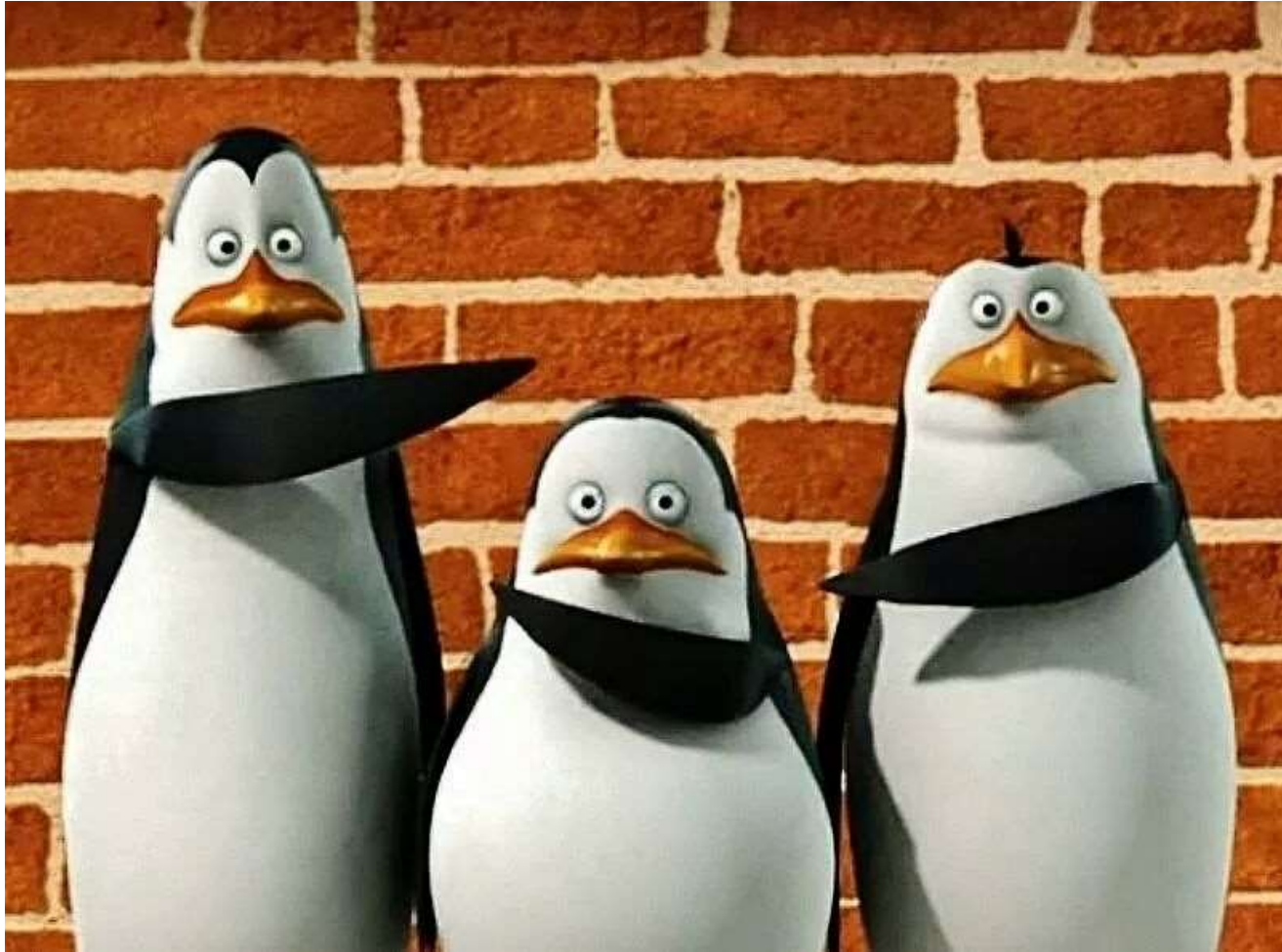
- mediane leeftijd 82 jaar

- 1% fataal, 52% potentieel vermijdbaar

NLs onderzoek: heropnames <30 dagen
16%, 40% potentieel vermijdbaar, een derde
daarvan door medicatieoverdracht

Uitleg aan de patiënt?

Ontslaggesprek

- Wensen bij ontslag
  - Mondeling en schriftelijke informatie
  - Aandacht voor persoonlijke wensen behoeften
- Praktijk
  - Zorgverleners “zenden”
  - Wat wil patiënt weten?
  - Contactpersoon na ontslag?

RESEARCH ARTICLE

Open Access

Barriers and facilitators with medication use during the transition from hospital to home: a qualitative study among patients

Sara Daliri^{1,2*†}, Charlotte L. Bekker^{3,4†}, Bianca M. Buurman^{1,5}, Wilma J. M. Scholte op Reimer^{1,6}, Bart J. F. van den Bemt^{3,7,8} and Fatma Karapinar – Çarkit^{2,9}

Research in Social and Administrative Pharmacy 19 (2023) 1228–1235

Contents lists available at ScienceDirect

Research in Social and Administrative Pharmacy

journal homepage: www.elsevier.com/locate/rsap

Patient participation during discharge medication counselling: Observing real-life communication between healthcare professionals and patients

Liselotte M. van Dijk^{a,†}, Linda van Eikenhorst^a, Fatma Karapinar-Çarkit^b, Cordula Wagner^{b,c}

^a Nivel, Netherlands Institute of Health Services Research, P.O. Box 1568, 3500 BN, Utrecht, Netherlands

^b Department of Clinical Pharmacy, GLVG Hospital, Amsterdam, Netherlands

^c Amsterdam UMC, Vrije Universiteit Amsterdam, Department of Public and Occupational Health, Amsterdam Public Health Research Institute, De Boelelaan 1117, Amsterdam, Netherlands

MEDICATIEOVERZICHT: 30-10-2011

Patient	De heer	BSN	Geverifieerd met patient	Ja/Nee	Afgegeven door: HP van der Lugt en Edamstraat 61 1507 JB ZAANDAM Tel: 075-6170185
Adres		Geb. Datum	Patient heeft innameschema	Ja/Nee	
Postcode & Plaats		Geslacht	M		
Telefoon		Lengte/Gewicht	1.84 m / 92 kg	Datum gewicht: 25-10-2011	

Intoleranties, Contra indicaties, Allergieën (ICA)

Omschrijving	Datum	Einddatum	Soort	Opmerking	Melder
DIABETES MELLITUS	01-10-2004		Contra indicatie		Cusell, A.
HYPERTENSIE	01-10-2004		Contra indicatie		Lugt, van der H.A.M.

Medicatie voorschriften

Geneesmiddel (op ATC code)	Datum	Einddatum	Dosering	Toelichting	TW	Actuele Voorschrijver
enalapril tablet 10mg	25-10-2011	23-01-2012	1 maal per dag 1 tablet, 's morgens.	Hypertensie zond,orgaanbeschadig.	ORAAL	van derLugt huisartsgeneeskunde
pravastatine tablet 40mg	25-10-2011	23-01-2012	1 maal per dag 1 tablet, 's avonds.	Hypercholesterolemie	ORAAL	van derLugt huisartsgeneeskunde
glimpiride tablet 3mg	25-10-2011	23-01-2012	1 maal per dag 1 tablet, 's morgens.	Diabetes mellitus type 2	ORAAL	van derLugt huisartsgeneeskunde
metformine tablet 500mg	25-10-2011	23-01-2012	2 maal per dag 2 tabletten.	Diabetes mellitus type 2	ORAAL	van derLugt huisartsgeneeskunde

Gestopte medicatie

Geneesmiddel (op ATC code)	Datum	Einddatum	Dosering	Toelichting	TW	Actuele Voorschrijver
metformine/glibenclamide tablet fo 500/2,5mg	23-09-2011	25-10-2011	2 maal per dag 1 tablet.	Diabetes mellitus type 2 Reden stoppen: Niet het gewenste effect	ORAAL	Kuschbert huisartsgeneeskunde

Aanvullende labwaarden op aanvraag

Lab	Datum	Uitslag	Methode/referentiewaarde
EGFR volgens MDRD formule	22-04-2011	118 ml/min/1,73m2	
EGFR volgens MDRD formule	13-08-2010	113 ml/min/1,73m2	
EGFR volgens MDRD formule	11-12-2009	119 ml/min/1,73m2	
Kalium	11-09-2009	4,5 mmol/l	3,5-5,0 mmol/l
Natrium	11-09-2009	139	134,0-146,0
Natrium	05-02-2009	142	134,0-146,0
Kalium	05-02-2009	4,6 mmol/l	3,5-5,0 mmol/l
Natrium	18-09-2008	141	134,0-146,0
Kalium	18-09-2008	4,4 mmol/l	3,5-5,0 mmol/l

Medicatieoverzicht (actueel)

- Ontworpen voor communicatie tussen zorgverleners
- Voor patiënten en hun mantelzorgers veelal te lastig

B.

C/K/Z/N	CI	OR	1D1T	ZA	ONT
Geb. datum	OS	NI	ICA	CR	Voorschr. <u>arts</u>
Tel.	A	Ingangsdat.	ABR	d.d.	AMO
Dat. laatste <u>verstr.</u>	PA	<u>Afgel. tot</u>	KRECO FB	<u>dd</u>	Tel. nr.
ATC	AI	AGB	T	EXTRA-A-MN	Oculair <u>bd</u>
<u>Toed. weg</u>	Geb. dat.	MDN	<u>Gew.</u>	LO	<u>Gelev. tot</u>
<u>Geverif.</u>	MO	Rx	VV	JJ	JN
ADC	Q	<u>Startd.</u>	<u>Eindd.</u>	L/B/Z	BEM
MGB	TA	MA			

- Waarom is er geen handelijk patiëntenoverzicht mogelijk in dit systeem?

Wat weten mensen van de medicatiewijzigingen?

- Na een ontslaggesprek (104 mensen)
- Totaal 162 medicatiewijzigingen. Wel kunnen benoemen:
  - 80% van de nieuwe medicatie
  - 51% van de dosisaanpassingen
  - 38% van de gestopte medicatie

Medicijnkaart

Start t/m	Stop	Geneesmiddel (merknaam)	Middelen voor of ter voorkoming van	Dosering	Innameschema			Voor de Nacht
					Ochtend	Middag	Avond	
29-01-		Pantoprazol tablet msr 40mg (PANTOZOL .)	maagklachten	1 maal daags 1 stuk(s) Heel doorslikken, niet kauwen Gebruik volgens aanwijzingen bijsluiter				
29-01-		Acenocoumarol tablet 1mg (SINTROM MITIS .)	bloedstolsel	1 x daags volgens schema Heel doorslikken, niet kauwen 's avonds innemen bij de maaltijd	Volgens schema trombosedienst			
29-01-		Furosemide tablet 40mg (LASIX .)	vochtophopping (plaspil)	1 maal daags 1 stuk(s) Huisarts: gaarne nierfunctie en kalium in de gaten houden				
29-01-		Metoprolol tablet mga zoc 50mg (SELOKEEN ZOC .)	hart- en vaatziekte	1 maal daags 1 stuk(s) Heel doorslikken, niet kauwen				
29-01-		Perindopril tablet 2mg (COVERSYL .)	hart- en vaatziekte	1 maal daags 1 stuk(s) Dosis verlaagd ivm verminderde nierfunctie (op 29/1: 39ml/min)				
29-01-		Salbutamol aerosol 100mcg/do 200doses (VENTOLIN .)	astma/copd	4 x daags zo nodig 1 dosis Omschudden vlak voor gebruik Ter inhalatie via de mond Nieuw bij benauwdheid				
29-01-		Seretide aerosol 25/250 mcg/do 120 doses (Salmeterol + Fluticason)	astma/copd	2 maal daags 1 dosis Omschudden vlak voor gebruik Ter inhalatie via de mond				
29-01-	29-01-	Spirolacton tablet 25mg (ALDACTONE .)	vochtophopping (plaspil)	1 maal daags 1 stuk(s) Gestaakt ivm hoge kalium (op 29/1: 4,7 mmol/l)				

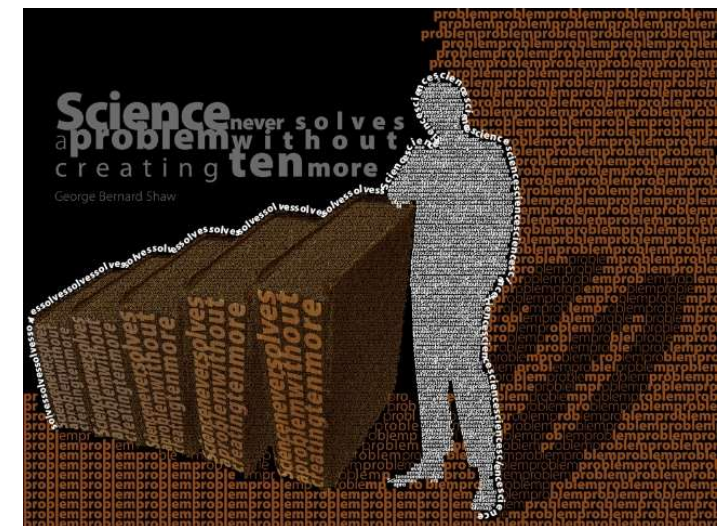
Maar wel met begrijpelijke instructies

Onderdeel van de etikettekst	Waarop letten	Voorbeelden	Hoe het beter kan
Innamemoment		2x per dag 2 capsules	
Zo nodig gebruik		Zo nodig 2x per dag 1 tablet	
Minstens, tenminste, maximaal		Maximaal 1 week gebruiken	
Cijfers		1-2 x per dag 0,5 tablet	

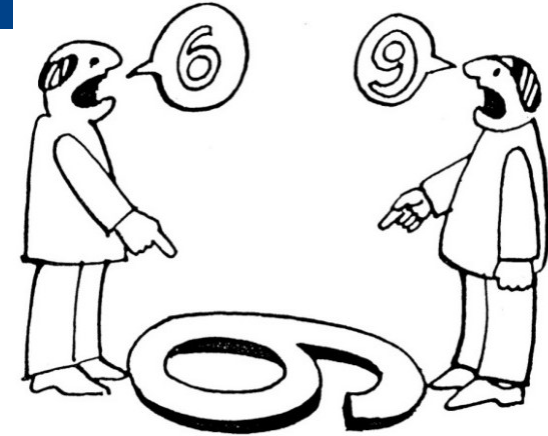
Maar wel met begrijpelijke instructies

Onderdeel van de etikettekst	Waarop letten	Voorbeelden	Hoe het beter kan
Innamemoment	Specificeer het inname-moment	2x per dag 2 capsules	Ochtend: 2 capsules Avond: 2 capsules
Zo nodig gebruik	Omschrijf wanneer het nodig is	Zo nodig 2x per dag 1 tablet	Bij pijn: 1 tablet Niet meer 2 tabletten per dag
Minstens, tenminste, maximaal	Kies voor 'niet langer dan' of 'niet meer dan'	Maximaal 1 week gebruiken	Gebruik niet langer dan 1 week
Cijfers	Schrijf cijfers als getallen, kwarten en halven voluit	1-2 x per dag 0,5 tablet	1 tot 2 keer per dag een halve tablet

Teach back (terugvraag-methode)

- Check of de patiënt het heeft begrepen
- EN of zorgverlener het goed heeft uitgelegd
- **Teach back methode:**
- op een respectvolle manier vragen of de patiënt in zijn eigen woorden kan vertellen hoe hij zijn medicatie gaat gebruiken
- ↑ kennis, ↑ therapietrouw medicatie en dieet, ↓ heropnames

Ziekenhuizen

- 21 ziekenhuizen: lage gezondheidsvaardigen herkennen?
  - 2 ziekenhuizen (9,5%): instructies voor apothekersassistenten
  - 14 ziekenhuizen (66,7%): niet
  - 5 ziekenhuizen (23,8%): niet, en vertrouwen op ervaring assistenten
- Implementatie terugvragen (n=31 ziekenhuizen)
  - 17,6% van de ziekenhuizen bij opname bij medicatiewijzigingen
  - 24,2% van de ziekenhuizen bij ontslag.

Eigen onderzoek

- Implementatie terugvraag-methode bij ontslag
- Toename kennis patiënt over geneesmiddelwijzigingen
- Implementatie blijft lastig
- Zorgverleners vinden het belerend
- “Kost tijd”

Conclusie

- We hebben nog een weg te gaan om de mens centraal stellen
  - Landelijk medicijnoverzicht/innameschema voor de patiënt
- Rekening houden met gezondheidsvaardigheden is nog beperkt
- Beter tools nodig in de keten om snel mensen te identificeren (schaamte)
- Teach back: beperkte implementatie maar eerste stappen zijn gezet

